

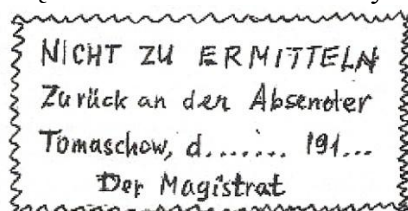
190 LAT POCZTY W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM

POCZTA LOKALNA W LATACH 1915 – 1918

Niemiecka poczta okupacyjna w okresie I Wojny Światowej nie dysponowała własną służbą doręzeniową, obarczając tym obowiązkiem władze samorządowe, które miały prawo pobierania dodatkowej opłaty za doręczenie. W ten sposób powstały lokalne poczty doręzeniowe. W niektórych miejscowościach stosowały one własne znaczki i stemple opłat doręzeniowych, które są ujmowane w naszych katalogach. Większość zarządów miejskich i gminnych nie stosowała żadnych stempli potwierdzających doręczenie na przesyłkach otrzymywanych z poczty niemieckiej. Pewne ślady istnienia lokalnej poczty doręzeniowej można znaleźć jedynie na przesyłkach niedoręczonych, zwracanych do nadawcy.

Do tej grupy należy poczta miejska w Tomaszowie Mazowieckim.

Stefan Petriuk w swojej książce pt. „Poczty lokalne w okupowanej Polsce 1918 – 1918”, wydanej w Niemczech w 1992 r. napisał, że Urząd Poczty okupacyjnej w Tomaszowie został uruchomiony 21 września 1915 r. i opisał 4 – wierszowy stempel pomocniczy, stwierdzający niemożność doręczenia i zwrot do nadawcy:

Stempel pomocniczy w ramce zębatej 60 x 30 mm,
wewnątrz tekst czterowierszowy, gumowy, fioletowy.

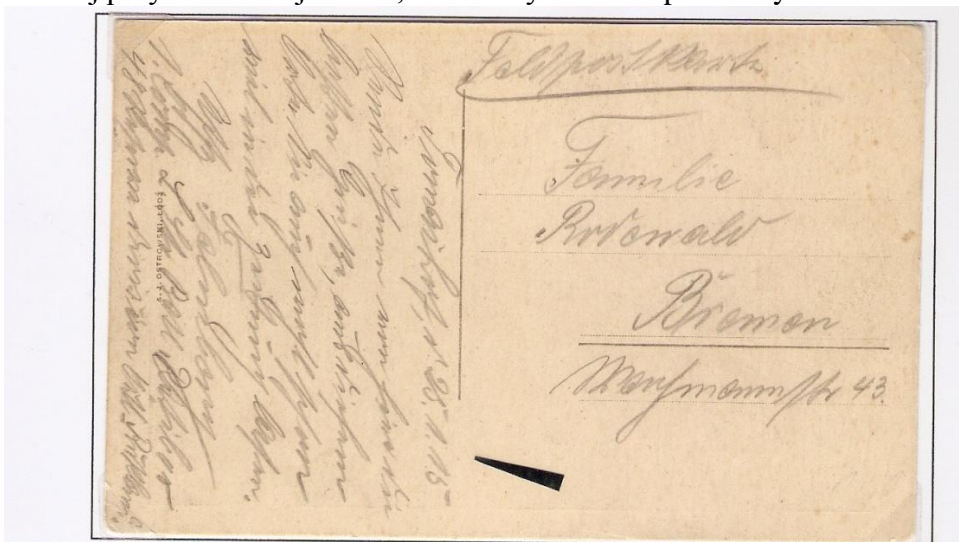
Stempel używany przez Magistrat dla przesłank
zwracanych do nadawcy.

oraz datownik typu biurowego z datą bez żadnego tekstu:

Na poniższej kartce z 27 grudnia 1917 r. widnieje taki stempel w kolorze czerwonym.

Niemcy weszli do Tomaszowa już w grudniu 1914 r. W tym czasie żołnierze również prowadzili korespondencję z rodzinami. Poniżej przykład takiej kartki, bez żadnych oznak pocztowych.

25.I.1915r. – Feldpostkarte (Poczta Polowa) – nadana z Tomaszowa do Bremen (Niemcy) – bez żadnych oznaczeń pocztowych

W wydawnictwie „Drogi do niepodległości” z 1998 r. Jerzy Wojniłowicz w swoim rozdziale w tej książce pt. „Tomaszów Mazowiecki podczas I Wojny Światowej w świetle GAZETY URZĘDOWEJ TOMASZOWSKIEJ, podaje dwie informacje o działalności Urzędu Pocztowego – cytat:

- w celu łatwiejszej kontroli korespondencji Urząd Pocztowy przyjmował będzie listy, pocztówki, druki i papiery handlowe wyłącznie w języku niemieckim. W obawie przed niekontrolowanym przekazaniem informacji, władze centralne zakazały nawet posiadania gołębi pocztowych oraz wydały ograniczenia dotyczące hodowli innych gołębi.

Kolejnym ustępstwem władz niemieckich było przywrócenie języka polskiego w prywatnej korespondencji (początkowo jedynie na kartkach pocztowych.

Historia poczty lokalnej w Tomaszowie Mazowieckim jest bardzo trudnym tematem z powodu braku dokumentacji i korespondencji, ale zarazem ciekawym i mobilizującym do głębokiego drażenia tematu.

Literatura:

1. Drogi do niepodległości – praca zbiorowa
2. Filatelista Nr. 7 – lipiec – 2002

Jan Rybak